

Mensen met makke zijn niet seksloos

Bijna iedereen verlangt naar een relatie en naar seks. Een handicap verandert daar niets aan. Op allerlei fronten blijkt dat de seksuele nood hoog is onder mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Seksuele dienstverleners – bemiddelaars springen daar op in. Hoe gaan instellingen daarmee om? Mogen er speciale prostituees langskomen? Wie betaalt dat?

Door Lieselotte Nooyen

48 nr. 10 6 oktober 2005

Joop had wel eens een vriendin binnen de instelling waar hij woont. Dat vond hij geweldig, want met een vriendin mag je naar bed zo wist hij. Dat wilde hij dan ook zo snel mogelijk. Maar de vrouwen vonden dat hij veel te hard van stapel liep en maakten het uit. Zonder vriendin bouwde hij veel spanning op, merkten zijn begeleiders. Omdat hij zelf aangaf dat hij graag met iemand wilde vrijen, schakelden zijn begeleiders de Stichting Alternatieve Relatiebemiddeling (SAR) in. Bij de SAR werken 12 vrouwen en drie mannen die tegen betaling seksuele verzorging aanbieden. Joop kon dus eindelijk vrijen met een vrouw. En misschien nog wel belangrijker, van deze vrouw leerde hij wat voorspel is en dat veel vrouwen daar behoefte aan hebben. Joop sprak een paar keer met de dame van de SAR af en kreeg na een jaar weer een vriendin met wie het wel goed gaat. Waarschijnlijk omdat hij nu weet hoe het "moet".

Niet betuttelen

Joop is één van de 2200 cliënten van stichting Prisma uit Brabant. De visie van de stichting is dat alle

bewoners recht hebben op ondersteuning als ze niet zelfstandig aan hun relationele en seksuele behoeften kunnen voldoen. Er wordt veel geïnvesteerd in voorlichting. Rianne van Beurden is beleidsmedewerker bij de stichting en geeft cursussen op het gebied van seksualiteitsbeleving. Rianne: 'Verliefdheid, relaties, seks, het speelt allemaal heel erg bij onze bewoners, maar bij wie niet eigenlijk? Mensen mogen in onze instellingen gewoon een relatie hebben met elkaar. Wij letten dan wel op of het een beetje gelijkwaardig is. Maar dat is een lastig punt. Overal zie je wel eens relaties waarvan je je afvraagt of dat niet scheef zit. Maar bij mensen zonder beperking zeg je daar ook niets van. Wij willen onze bewoners niet betuttelen en ze hebben recht op privacy.' Om de reden van privacy is het ook niet vanzelfsprekend om de relaties van een cliënt of zijn seksuele contacten met de ouders te bespreken. Cliënten bepalen zelf of hun ouders dat mogen weten en daar worden de ouders tijdens de intake van op de hoogte gesteld. Rianne: 'Sommige ouders vinden het heel moeilijk om zich voor te

stellen dat hun kind een relatie krijgt of zelfs seks. Maar hier wonen allemaal volwassen mensen met volwassen gevoelens. Ouders zijn vaak bezorgd en willen weten wat er speelt. Aan de andere kant zien steeds meer ouders ook in dat ze van hun andere volwassen kinderen ook niet alles weten. Zeker niet als het over seks gaat. Met dat besef kunnen ze het vaak beter laten rusten.'

Seksuele nood

Op allerlei fronten wordt geconstateerd dat de seksuele nood hoog is onder mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. SAR is dan ook al lang niet meer de enige dienstverlener op het gebied van seksualiteit. In de Rotterdamse instelling de Maaskring groep hebben ze seksuele zorg zelfs binnenshuis. De Sociaal Erotische Bemiddeling (SEB) is voor mensen in de psychiatrie en licht verstandelijk gehan-

Bemiddeling bij (seksuele) contacten

- **SAR**
Stichting Alternatieve Relatiebemiddeling
Voor sekscontacten en voorlichting.
Telefoon: 030 - 6960809
Website: www.stichtingsar.nl
- **Flekszorg**
bemiddeling in sekszorg.
Telefoon: 0800 - 3535796 gratis
Website: www.flekszorg.nl
Gratis uitgebreid intakegesprek.
- **Tact**
relatiebemiddeling voor mensen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte.

Telefoon: 026- 443 9169
Website: www.stichtingtact.nl

- **Okee-krant**
mensen met een beperking kunnen hier gratis een contactadvertentie in plaatsen.
Website: www.okee-krant.nl
- **Stichting de Schildpad**
Helpt mensen in België en Limburg met een lichamelijke handicap of chronische ziekte bij het zoeken naar praktische oplossingen voor seksuele behoeften.
Telefoon: 043 - 3288538.
De bemiddeling is gratis.

dicapten. Zij ondersteunen en begeleiden cliënten om een veilig erotisch contact op te bouwen. Sinds mei dit jaar is er een nieuw bemiddelingsbureau bij, Flekszorg, dat sekszorg als aanvullende thuiszorg aanbiedt. Flekszorg heeft in korte tijd een bestand van ruim dertig vrouwen en mannen opgebouwd die de diensten verlenen. De jongste is 21 en de oudste net vijftig. Deze verscheidenheid aan mensen blijkt het goed te doen want sinds de oprichting is er veel belangstelling. Als mensen bellen, komt er eerst iemand van Flekszorg langs om "de zorgvraag", zoals zij het noemen, te inventariseren. Ze kijken wat iemands wensen zijn, wat iemand wel en niet kan en er wordt een zorgdossier aangelegd. Het bureau is voor iedereen met een beperking die meer wil dan praten over seks en voor wie seks niet vanzelf gaat. De medewerkers willen uitdrukkelijk geen prostituee of escort genoemd worden, maar seksverzorgenden. De meeste komen ook uit de zorg. Sommigen komen uit de seksindustrie en merken dat het werk dat ze nu doen een hele andere manier van dienstverleners is. In de prostitutie willen bijna alle klanten geslachtsgemeenschap, mensen die met Flekszorg contact opnemen kunnen of willen dat lang niet altijd. Zo hebben sommige cliënten, vooral in de psychiatrie, zoveel medicatie dat ze ernstige erectieproblemen hebben. Een dienstverlener moet dan veel geduld met ze hebben. Anderen hebben nog nooit een blote vrouw gezien of gevoeld en willen dat graag een keer ervaren. Eigenlijk heel normale en menselijke wensen dus, concludeert Loet Berkelmans, directielid van Flekszorg.

Zij betreurt het dat ook dat er niet structureel budget wordt vrijgemaakt om seksuele zorg in te kopen wanneer daar een indicatie of therapeutisch advies aan ten grondslag ligt. Loet: "Voor bijna alles wat mensen met een beperking niet zelf voor elkaar krijgen is een budget. Het PGB zegt in de basisbehoefte te voorzien, nou seks is een basisbehoefte! Net zo goed als huishoudelijke zorg voor iemand die dat niet zelf kan. Dat het geen seksuele zorg betaalt, komt volgens mij omdat er nog steeds een taboe op rust. Mensen met makke worden nog te vaak als 'sekslozen' beschouwd. Terwijl iedereen die in de zorg werkt wel beter weet. Een mannelijke verzorger uit ons bestand werkt in een gezinsvervangend tehuis voor vrouwen met het syndroom van down. Hij weet uit ervaring dat hij in de zomer niet in een korte broek op het werk moet komen, dan wordt hij echt

betast. Dus ja, ook vrouwen met een beperking hebben wensen. Al worden die nog wat minder makkelijk bij ons neergelegd.'

AS behandelt het thema "Relaties en seksualiteit gehandicaptenzorg" in drie delen. Lees volgende maand over: verstandelijk gehandicapten met een kindwens.

Wie betaalt dat?

Seksuele diensten kunnen officieel niet uit het Persoons Gebonden Budget worden betaald. Het Zorgkantoor dat het budget regelt redeneert dat mensen mét en zonder beperking voor de zelfde dingen moeten betalen. Mensen kunnen echter 1,5 procent van hun PGB vrij besteden en daar kunnen de diensten in sommige gevallen dus uit betaald worden. Sommige gemeentes financieren de seksuele behoeften van mensen met een beperking ook. Vooral als door een arts of therapeut kan worden aangetoond dat het een heilzame werking heeft. Dat gaat dan via de wet bijzondere bijstand. Zorgverzekeraar Agis doet op dit moment een proef om te kijken of het mogelijk is seksuele gezondheidszorg in het verzekeringspakket op te nemen. Deze proef is alleen voor mensen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte en het gaat niet om seksuele dienstverlening.

AB'ers over intimiteit binnen de instellingsmuren

Deze maand in "Vijf AB'ers" op pagina 22: hoe gaat men in jouw instelling om met (een verlangen naar) intimiteit van cliënten?